

Boekbespreking

Tussen toets en bestuur: De positie van de examencommissie in het Hoger Onderwijs

Wim Vercouteren

Boekbespreking:

Tussen toets en bestuur: De positie van de examencommissie in het hoger onderwijs
Prof. mr. P.J.J. Zoontjes; dr. mult. H.J.M. van Berkel
Boom uitgevers Den Haag
ISBN 978-94-6290-853-6
213 bladzijden
Prijs € 39,00

corresponderende auteur Wim Vercouteren: postbus@vercouteren.com

Artikel ontvangen [01-03-21]; geaccepteerd [15-03-21]; online gepubliceerd [21-06-21]

De auteurs zijn zeker geen onbekenden op dit gebied en hebben al meerdere publicaties over het hoger onderwijs, het onderwijsrecht en toetsing en examinering het licht laten zien.

Het boek behandelt de positie en de bevoegdheden van de examencommissie binnen instellingen voor hoger onderwijs. Het boek gaat in op de verschillende taken die de examencommissie heeft en belicht die taken aan de hand van concrete voorbeelden. Ook besteedt het boek aandacht aan de beroepsmogelijkheden tegen beslissingen van de examencommissie. Het boek schetst in één van de eerste hoofdstukken de historische ontwikkeling van de examencommissie en haar rol in het hoger onderwijs.

De positie van de examencommissie heeft de afgelopen twintig jaar onmiskenbaar veel meer gewicht gekregen. De examencommissie houdt zich niet alleen meer bezig met het behandelen van verzoeken en klachten van studenten. Sinds de invoering van de Wet versterking besturing en als gevolg daarvan de wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) in 2010 is de examencommissie ook belast met de algehele borging van de kwaliteit van toetsing en examinering binnen opleidingen. De auteurs zijn heel duidelijk in hun opvatting dat de examencommissie één van de belangrijkste, zo niet de belangrijkste commissie voor opleidingen in het hoger onderwijs

is. Uit de vele bevoegdheden en taken van de examencommissie die het boek uitgebreid belicht, blijkt dat belang overduidelijk.

De auteurs maken onderscheid tussen de inhoudelijke bevoegdheden van de examencommissie en de handhavende bevoegdheden. Inhoudelijke bevoegdheden betreffen het beslissen over vragen en klachten van individuele studenten, die onder andere aanvullende mogelijkheden of extra kansen wensen om tentamens af te leggen of zich beklagen over beslissingen van het instellingsbestuur. Handhavende bevoegdheden zijn onder meer het uitvoeren van de Onderwijs- en Examenregeling (OER), het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens, het aanwijzen van examinatoren en het optreden bij fraude of plagiaat.

De auteurs maken de bijzondere positie van de examencommissie duidelijk, met name waar het gaat om de onafhankelijkheid van het instellingsbestuur. Die onafhankelijkheid dient in hun ogen goed gewaarborgd te worden. De auteurs houden een krachtig pleidooi voor een passende bekostiging van de examencommissie. Dat is geheel in lijn met de belangrijke plaats die de examencommissie in het hoger onderwijs heeft. Interessant is het betoog in het boek over de verhouding tussen de Onderwijs- en Examenregeling (OER) en de Regels en Richtlijnen van de examencommissie en de grond waarop voorschriften in het ene dan wel in het andere document moeten worden opgenomen.

Het boek biedt een reeks van concrete casussen over onder meer het verlenen van vrijstellingen, het besluiten over het verruimen van mogelijkheden bij tentamens voor studenten met een beperking, het opleggen van een bindend negatief studieadvies, het toestaan van extra kansen bij tentamens, de toelating tot masteropleidingen en het optreden bij fraude en plagiaat. De auteurs geven de lezers praktisch hanteerbare aanknopingspunten om op verantwoorde wijze met deze onderwerpen om te gaan en putten daarbij uit de recente jurisprudentie.

De auteurs gaan in de op bevoegdheden van de examencommissie bij de borging van de kwaliteit van toetsing en examinering. Interessant is in dat verband de rol van toetscommissie die een brugfunctie kan vervullen tussen de examencommissie en de examinatoren. Vanuit de rol van het borgen van de kwaliteit van de toetsing heeft de examencommissie een prominente rol bij visitaties in het kader van de externe kwaliteitszorg onder toezicht van de NVAO.

De auteurs sluiten het boek af met een drietal bijlagen. Dat zijn een opsomming van de expertise waarover de examencommissie zou moeten beschikken, een stramien voor het jaarverslag van de examencommissie en een specificatietabel van een toets.

Het boek is geschikt voor leden van examencommissies en ook voor het bestuur van faculteiten en instellingen en hun adviseurs. Het boek biedt een goed overzicht van de uiteenlopende gebieden waarop de examencommissie optreedt. Het boek onderbouwt duidelijk in wet- en regelgeving hoe de examencommissie haar werkzaamheden dient uit

te voeren. Voor dat laatste biedt het boek een rijke verzameling concrete, aan de praktijk ontleende voorbeelden aan.

Het grote voordeel van het boek is dat het de bevoegdheden en taken van de examencommissie herleidt tot de wet- en regelgeving waarop ze gestoeld zijn. Het boek geeft een stevige, juridische basis voor het optreden van de examencommissie op uiteenlopende terreinen. Daarbij komt dat het boek handreikingen doet over de wijze waarop de examencommissie in voorkomende gevallen kan of zou moeten optreden.

Het boek is volledig waar het gaat om de bevoegdheden en taken van de examencommissie en biedt een mooie staalkaart van de diversiteit aan werkzaamheden van de commissie. De auteurs staan stil bij de inhoudelijke en handhavende taken. Het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens zou bij die laatste taken wellicht nog iets meer uitgediept kunnen worden, met name waar het gaat om de verhouding tussen de examencommissie en het opleidingsmanagement. Niet altijd is het in de praktijk volledig duidelijk hoe de verhoudingen tussen deze beide liggen en wie welke verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken heeft. Het boek is zeer sterk in het behandelen van de inhoudelijke bevoegdheden van de examencommissie en het aanbieden van instrumenten om daaraan concreet invulling te geven. Om die reden is het boek verplichte kost voor iedereen binnen instellingen voor hoger onderwijs, die met regelgeving rond toetsing en examinering te maken heeft. Het lezen van het boek kan de twijfel die examencommissies of instellingsbesturen zouden kunnen hebben over de interpretatie van de wet- en regelgeving wegnemen waardoor beslissingen gefundeerd zijn. Dat kan leiden tot gegronde besluiten en tot de verdere verbetering van de toetsing en examinering binnen de instellingen voor hoger onderwijs.

Drs. Wim Vercouteren is sedert 2002 werkzaam als procescoördinator en secretaris bij visitaties in het hoger onderwijs, zowel bij hogescholen als universiteiten. Hij heeft daarnaast werkzaamheden uitgevoerd bij toetsen nieuwe opleiding, de toetsing van bijzondere kenmerken en instellingstoetsen kwaliteitszorg. Hij geeft ook advies op dat gebied aan hogescholen en universiteiten.